

Schade aan onze ziel?

Preek over Marcus 8:36-37

Te lezen : Marcus 8:31-38
26 juni 1994

In het gelezen gedeelte in Marcus 8 worden twee vragen gesteld. Twee indringende vragen: wat baat het een mens de gehele wereld te winnen en schade te lijden aan zijn ziel? En: wat zou een mens kunnen geven in ruil voor zijn leven? Dat zijn diep indringende vragen. Dieper kan niet. Die vragen boren dwars door alle lagen van ons bestaan heen tot op de harde kern: onze ziel, de mens die we ten diepste zijn.

We stuiten op die harde kern wanneer alle verschillen tussen mensen onderling zijn weggefallen, en we de vraag kunnen stellen: ben je die je bent? Men zegt dat dat er twee plaatsen zijn waar de mensen gelijk zijn: op het strand en bij de dokter. Allereerst op het strand. Met alleen maar een zwembroekje aan heeft de directeur van de ING-bank erg veel weg van de man die achter de balie zit. In de tweede plaats, en nog veel meer, in de praktijkruimte van de dokter. Als de directeur uit zijn Mercedes is gestapt, als zijn krijtstreepjeskostuum aan een haakje aan de muur hangt, als hij het kreukvrije overhemd heeft uitgetrokken, als de dokter de stethoscoop op zijn borst zet om zijn hartslag te beluisteren, is hij voor eventjes directeur-af. Dat doet er dan niet toe. Dan is hij heel bloot, Willem Jansen, die verleden jaar een hartinfarct heeft gehad en zich zorgen maakt over zijn gezondheid.

Dat is onze ziel. Uw ziel: dat bent u, heel bloot, als God zijn stethoscoop op uw borst zet. Al het andere is dan even weg. In dit onthullende moment blijkt het er eigenlijk niet toe te doen. Wat baat het de mens als hij de hele wereld wint maar schade lijdt aan zijn ziel? Een indringende vraag, die door alle lagen van je bestaan heen gaat. Een vraag die alleen in kleine kamertjes wordt beantwoord. Als je als mens naakt voor God staat en God je diep in de ogen kijkt. Dan weet je het antwoord. Wat baat het je als mens de hele wereld te winnen maar schade te lijden aan je ziel? Mijn ziel. Dat is Olof de Vries, het leven dat ik lijd, wat ik wil, wat ik denk, wat ik voel, wat ik doe en wat ik laat. Mijn ziel. Dat is mijn hele leven als ik daarmee sta voor het aangezicht van God. Wat baat het een mens de gehele wereld te winnen en schade te lijden aan zijn ziel?

En dan die andere vraag: Wat zou een mens kunnen geven in ruil voor zijn leven? Twee vragen die over hetzelfde gaan. De ene keer is sprake van 'ziel'. De andere keer is er sprake van 'leven'. 'Ziel' en 'leven'. Twee woorden voor dezelfde zaak. Uw ziel. Dat is uw leven als u daarmee staat voor het aangezicht van God. Hoe heeft dat leven toekomst?

Twee indringende vragen beheersen het gedeelte dat wij uit Marcus 8 lezen. Dat gedeelte begint ermee dat Jezus zijn discipelen vertelt dat hij zal gaan lijden en dat hij gedood zal worden. We lezen in vers 31: 'Jezus begon hen te leren dat de Zoon des mensen veel moest lijden en verworpen worden... en gedood worden.' Eén van de discipelen, Petrus, hoort dit en neemt het niet, Marcus schrijft: 'Petrus nam Jezus terzijde en begon Hem te bestraffen.'

Heer, dat mag u niet zeggen! Zult u vervolgd worden door de geestelijke leiders van ons volk? Dat mag niet gebeuren! Wij hebben als discipelen ontdekt dat u de Christus bent, U bent de Bevrijder die komen zou. Eeuwenlang al wacht ons volk op u. U bent het ook! U doet wonderen. U geneest zieken. En dat is nog maar het begin. Straks zult u ongetwijfeld Israël bevrijden van de Romeinse bezetter. U zult koning worden in Jeruzalem. En wij zullen uw ministers zijn! Zeg niet dat alles verloren is, en dat onze toekomst is ingestort.

Hoe reageert Jezus? We lezen in vers 33 dat Jezus bruusk tegen Petrus zegt: 'Ga weg achter mij, satan; jij bent niet bedacht op de dingen van God, maar op de dingen die mensen belangrijk vinden!' Dat zal je maar gezegd worden! Deze stevige reactie van Jezus wordt bepaald door die vraag die dit bijbelgedeelte overheerst: 'Wat baat het een mens de hele wereld te winnen en aan zijn ziel schade te lijden?'

Ik wil proberen om, spelend met woorden, aan te duiden wat Jezus Petrus voorhoudt: Petrus je bent een enthousiast volgeling van mij, maar je moet deksels goed oppassen met je enthousiasme! Je droomt van een toekomst. Je bent bezig om te proberen van je toewijding aan mij, de wereld te winnen. Je droomt van een bevrijd Israël. Je ziet mij al op de troon van koning David in Jeruzalem zitten. En je hebt jezelf en de andere discipelen al een hoge positie toegedacht. Petrus: dat zijn allemaal dingen die mensen bezighouden als het om leven en toekomst gaat. Je bent bezig via je inzet voor mij 'de wereld te winnen'. Maar zo lijdt je schade aan je ziel. Je ziel, je blote bestaan voor Gods aangezicht, verspeel je op die manier.

Petrus je probeert via mij de hele wereld te winnen: een van de Romeinen bevrijd Israël. Dankzij Jezus zou Petrus van een simpel Galileïsche visser opklimmen tot een hoogwaardigheidsbekleder naast hem. Dankzij Jezus nooit meer ziek! Dankzij Jezus nooit meer honger! Hij geeft duizenden te eten van een paar broden en enkele vissen. Wie de wereld wil winnen... denkt zijn leven veilig te stellen. Maar je ziel gaat er aan. Je verspeelt je naakte bestaan, zoals je voor God staat.

Via Jezus de wereld winnen... Petrus dacht dit te doen. De kerk heeft dit later met succes geprobeerd. Eeuwenlang is de christelijke kerk in Europa een machtskerk geweest. De paus kroonde Karel de Grote tot keizer. De kerk verspeelde haar ziel! Via Jezus de wereld winnen... Je bent immers iemand als je in de gemeente voorganger of oudste bent. De mensen kijken dan toch anders tegen je aan. Als dat motieven zijn, verspeel je als voorganger of ouderling. Ga weg, satan!, je ziel. De wereld winnen... je ziel verspelen.

Er bestaan heel wat oude verhalen over mensen die hun ziel verkochten aan de duivel. Mensen verlangen naar rijkdom, naar macht, naar kennis. In die verhalen komt de duivel bij hen op bezoek en stelt een ruil voor. Ik zorg ervoor dat je krijgt waarnaar jij verlangt, in ruil krijg ik je ziel. En na een leven vol rijkdom, macht of kennis komt tenslotte de duivel weer langs. Om de ziel te halen. Daar helpt geen lieve moedertje meer aan, als je zo de wereld gewonnen hebt, heb je je ziel verspeeld. Dan klinkt die tweede indringende vraag van Jezus: 'Wat zal een mensgeven in ruil voor zijn leven?' De duivel die de ziel komt halen heeft het antwoord klaar: 'Niets!' Wanneer je je ziel verkocht hebt, heb je niets om hem terug te kopen! Petrus wilde Jezus bewegen om zijn ziel te verkopen. Jezus antwoordde: 'Ga weg achter mij satan.'

Je ziel verkopen om de wereld te winnen... Om zo voor jezelf een aantrekkelijk leven te organiseren... Er is een alternatief: niet je ziel verkopen, maar je ziel uit handen te geven. Je leven uit handen geven in de handen van God. Naakt voor God staan en jezelf aan hem toevertrouwen.

De duivel heeft aan het begin van Jezus optreden geprobeerd Jezus te verleiden zijn ziel te verkopen. En in ruil daarvoor bood de duivel hem de hele wereld. Tijdens de verzoeking in de woestijn liet de duivel Jezus alle koninkrijken van de hele wereld zien. En hij stelde Jezus een deal voor: 'Ik zal u dat allemaal geven als u mij aanbidt'. Jezus weigerde. Hij verkocht zijn ziel niet om de wereld te winnen. Alternatief: niet verkopen maar geven.

Drie jaar later, op Goede Vrijdag, legde Jezus zijn ziel, zijn naakte bestaan, in de handen van God. Stervend aan het kruis zei hij tegen God: 'Vader, in Uw handen beveel ik mijn geest!' En weer drie dagen later, op Paasmorgen, ontving Jezus van God alles waarvan een mens kan dromen: een nieuw lichaam, waarop de dood nooit greep meer zal hebben. Eeuwig leven in de vreugde en rijkdom van God, een leven zoals leven bedoeld is. De opgestane Heer zegt: 'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.' En die woorden klinken ook als triomferende spot in de richting van de duivel: 'Heb je mij niet ooit de wereld geboden in ruil voor mijn ziel? Kijk eens wat er is gebeurd omdat ik mijn ziel niet verkocht, maar legde in de handen van God! Ik leef voor eeuwig en in grotere rijkdom dan je mij kon bieden!'

Je ziel, je naakte bestaan, in handen van God geven. Dat is jezelf verloochenen. Als Jezus met Petrus is uitgepraat over het 'bedacht zijn op de dingen der mensen' en over 'het winnen van de wereld', zegt hij in vers 34 tegen ieder die het horen wil: 'Indien iemand achter mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op en volge Mij.'

Jezus nodigt uit tot navolging van Hem. Mensen, als je echt wil leven, doe dan wat ik deed. Probeer je eigen leven en toekomst niet zelf te organiseren. Maar geef jezelf uit handen in de handen van God. Verloochen jezelf. Wie zichzelf verloochent gooit zichzelf niet weg. Hij legt zichzelf in de handen van God. En kijk eens wat daar op Pasen van komt. Je ontvangt het leven zoals het leven bedoeld is.

'Wat zal een mens geven in ruil voor zijn leven?' De meest indringende vraag die gesteld kan worden. Het is ook de laatste vraag die ooit gesteld zal worden. Het is de vraag die het laatste oordeel bepaalt: 'Wat kan een mens geven in ruil voor zijn leven?' 'Wat kun je op tafel leggen om eeuwig te leven?' Het is bijna een retorische vraag. Niets natuurlijk! We kunnen niets op tafel leggen in ruil voor ons leven. We staan platzak. Dan zijn we uitgepraat over het leven? Dan is het laatste woord daarover gesproken? Neen! Wanneer Jezus gevraagd heeft: 'Wat zou een mens kunnen geven in ruil voor zijn leven?' vervolgt hij in vers 38 met: 'Wie zich vandaag in dit leven, voor mij en voor mijn woorden schaamt, de Zoon des Mensen zal zich ook voor hem schamen als hij komt in de heerlijkheid van zijn Vader.'

Tenslotte valt de beslissing over onze toekomst, over ons eeuwige leven, niet aan de toonbank, waar we wel of niet iets kunnen geven in ruil voor ons leven. De beslissing valt in de sfeer van schamen of niet schamen, persoonlijke verkondiging. Als ik mij voor iemand schaam, wil ik niet dat zijn naam met de mijne verbonden wordt. Politici willen dan niet op dezelfde foto. Ze willen dan niet samen aan het volk getoond

worden. Wanneer u in dit leven samen met Jezus gezien wilt worden, wil Jezus in het laatste oordeel samen met u op de foto. Vereeuwigen. Voor eens samen. Hij schaamt zich dan niet voor u. Hij maakt u deelgenoot van zijn eeuwige toekomst.

Uw ziel: Dat is uw hele leven, met alles wat daarin is gebeurd en gedacht en gezegd. Dat is uw hele leven voor Gods aangezicht. Naakt, als u zo voor Gods aangezicht staat pakt God, in eerbied gesproken, het fotoalbum van zijn geliefde zoon. Hij bladert of hij een foto tegenkomt waarop Jezus met u staat afgebeeld. Als hij zo'n foto vindt, zegt hij: 'U schaamde zich niet voor mijn Zoon. Mijn Zoon schaamt zich niet voor u. Voor nu niet en voor eeuwig niet.'

